

Kanlı Pazar Anısına Yapılan Etkinliklerin Zaman-uzamsal Kronolojisi, 1972-2009

[[][]] Kaynak: Brian Conway, *Commeration and Bloody Sunday: Pathways of Memory*, Palgrave Macmillan, 2010.

1972

27 Şubat DWAC (Derry Kadın Hareketi Komitesi), Kanlı Pazar yürüyüşünün yapıldığı güzergâhta bir yürüyüş düzenler.

Şubat Galwayli müzik grubu Dinkeas 'Derry Katliamı' isimli bir şarkı yayımlar.

1973

27 Ocak DCRA (Derry Sivil Haklar Derneği) Özgür Derry Köşesi'nde bütün gece nöbet tutar. Blackthorn grubu 'London's Derry' isimli yeni plağını çıkarır.
28 Ocak Creggan, St Mary's Kilisesi'nde ölenler için anma ayini düzenlenir.
28 Ocak Rossville Sokağı'nda mezhepler arası bir dini tören düzenlenir.
Rossville Sokağı'nda planlanan anıtın yapılacağı yere ilk kazma Britanya İşçi Partisi'nden Lord Fenner Brockway tarafından vurulur.
Thomas Kinsella'nın 'Butcher's Dozen' şiirini Britanyalı oyuncu Vanessa Redgrave okur.
Kanlı Pazar'a ithaf edilen şarkılar söylenir.
Newry Sivil İtaatsizlik Koordinasyon Komitesi tarafından Newry polis merkezi önünde bir saatlik gece nöbeti organize edilir.

30 Ocak DCRA (Derry Sivil Haklar Derneği) ve NICRA (Kuzey İrlanda Sivil Haklar Derneği) tarafından yıllık anma yürüyüşlerinin ilki düzenlenir.
Tutuklamalara karşı, Creggan'dan Westland Sokağına ve bir mitingin düzenlendiği Celtic Park'a Sinn Féin yürüyüşü.

Kathleen Largy'nin 'Kanlı Pazar'ı Unuttun mu?' şiirinin okunması.
Creggan, St.Mary's Kilisesi'nde birinci yıldönümü ayini.
Ölenlerin şehir mezarlığındaki kabirlerine ve yapımı planlanan anıt alanına çelenk koyulması.
Ölenlerin anısına şarkılar söylenmesi.
Saat 16:00'da iki dakikalık saygı duruşu.
Rossville Sokağı apartmanlarında mezhepler arası düzenlenen dini tören.

28 Ocak - 30 Ocak Creggan ve Bogside'da siyah bayraklar asılması.
Bogside'da yaşayanlar kollarına siyah bant takar.

Panjurlar indirilir.
Anma törenlerinin sonunda Bogside'da mumların yakıldığı ilk gece nöbeti.
Derrybeg'den kent merkezine, NCDCC (Newry Sivil İtaatsizlik Kordinasyon Komitesi) tarafından düzenlenen yürüyüş.

1974

26 Ocak DCRA (Derry Sivil Haklar Derneği)'den Bridget Bond Rossville Sokağı Anıtı'nı açar.
İki anma yürüyüşü yapılır – PSF (Geçici Sinn Féin) ve DCRA (Derry Sivil Haklar Derneği) ve NICRA (Kuzey İrlanda Sivil Haklar Derneği).

1976

31 Ocak Sinn Féin Anma teması: tüm Cumhuriyetçi tutukluların serbest bırakılması talebi.
NICRA (Kuzey İrlanda Sivil Haklar Derneği) Anma teması: “İç Savaş değil Sivil Haklar”

1978

Geçici IRA, basın için yapılan Kanlı Pazar yürüyüşü sırasında M-60 makinalı tüfeklerini gösterir.
Sinn Féin tek anma yürüyüşünü yapar - NICRA (Kuzey İrlanda Sivil Haklar Derneği) çelenk koyma töreni düzenler.

1983

22 Ocak Derry Sinn Féin, Rossville Sokağı'nda on dört ağaç diker.

1984

25 Ocak İlk Kanlı Pazar Anma konferansı, 'Kanlı Pazar'dan Gelen Yol: 12 Yılın Ardından Düşünceler...' Creggan Halk Merkezi'nde yapılır.
Kanlı Pazar yürüyüşü Sinn Féinn tarafından ulusal olay derecesine yükseltilir.

1985

27 Ocak Amerikan Yerlileri yürüyüş ve mitinge katılır. Kanlı Pazar Anma Komitesi anma etkinlikleri düzenler.

27 Ocak Kanlı Pazar'da ölenlerin yakınları anıta çelenk koyar ve kutsal Rosary'den bir onluk okur.
22 Ocak Derry Kent Konseyi'nde, Guildhall'da bir Kanlı Pazar anma plakası dikilmesi için öneri verilir.

1986

25 Ocak Creggan, Central Drive Toplum Merkezi'ndeki Kanlı Pazar Forumu'nda Ken Livingstone bir konuşma yapar.

1988

RUC (Kraliyet Kuzey İrlanda Polis Teşkilatı)'na yedi gün önceden, 1987 Kamu Düzeni Yasası (Kuzey İrlanda) gereğince anma yürüyüşü düzenleme niyeti bildirilir.

1989

30 Ocak Kanlı Pazar İnisiyatifi'nin kuruluşu.
Kanlı Pazar fotoğraf sergisi Camerawork Darkrooms kolektifi tarafından Pilot's Row Toplum Merkezi'nde düzenlenir.

3 Şubat Kanlı Pazar anıtı, üzerine yapılan grafitiden dolayı zarar gördü.
7 Aralık Guildhall'un girişine Kanlı Pazar anısına yapılan vitray pencere yerleştirilir.

1990

28 Ocak “Birmingham Altısı'na Özgürlük” anmaların teması olarak seçilir.

1991

Kasım Gregory Campbell BSI (Kanlı Pazar İnisiyatifi)'ni, 'gizli Sinn Féin tipi' bir organizasyon olmak la eleştirir ve insan hakları üzerine düzenlenecek Kanlı Pazar anma seminerleri için BSI tarafından yapılan iki fon başvurusuna destek vermeyi reddeder.

27 Ocak IRA tarafından güvenlik güçleri hedeflenerek konulan bir bombanın patlamasıyla ölen Charles Love'ın ismini taşıyan plaka Glenfada Parkı'nda yürüyüşün geçişi sırasında açılır. Bu plaka BSI (Kanlı Pazar İnisiyatifi) tarafından dikilmiştir.

1992 (20. Yıldönümü)

26 Ocak Yürüyüş ilk kez Guildhall Meydanı'na ilerler. Guildhall'un merdivenlerine beyaz haçlar ve çelenkler serilmiştir.

30 Ocak NICRA (Kuzey İrlanda Sivil Haklar Derneği) idare komitesinin eski üyeleri, Kanlı Pazar'ı 'herhangi bir siyasi parti ya da paramiliter grupla ilişkilendirmeden' (Derry Journal, 24 Ocak 1992) anmak isteyenleri düşünerek anıta çelenk koyar.

Yürüyüş Guildhall Meydanı'na ilerler.
Kanlı Pazar Adalet Kampanyası'nın başlaması.
Sahte bir Yüksek Mahkeme yargıcı, Westland Sokağı'ndaki Kanlı Pazar kurbanları duvar resmini badanayla kapatır.

1993

Yürüyüş orijinal güzergâhına döner.
Kanlı Pazar Anma Haftasonu teması: “Kanlı Pazar – Adaletsizliğin Ötesi”
Gregory Campbell, Güney Afrika'da üç sivilin öldürülmesiyle ilgili hüküm giymiş Robert McBride'ı mitingin baş konuşmacısı olarak davet ettiği için BSI (Kanlı Pazar İnisiyati fi)'ni eleştirir.

1994

Bernadette McAliskey ilk yıllık BSJC (Kanlı Pazar Adalet Kampanyası) Anma konuşmasını yapar.

“Barış Yürüyüşü” o yılın anma yürüyüşünün teması olarak belirlenir.

28 Ocak “Adil Barış” üzerine forum.

1995

28 Ocak Barış Süreci üzerine Unionist/Loyalist (Birleşme yanlısı/ Kraliyete sadık) Perspektifler tartışma forumu Bogside'da düzenlenir.

1996

Üçüncü yıllık Kanlı Pazar'ı anma hafta sonu.

1997 (25. Yıldönümü)

30 Ocak Rossville Sokağı anıtının yeniden ithaf edilmesi.
Kanlı Pazar Vakfı'nın kuruluşu.
Derry'nin tamamındaki iki dakikalık saygı duruşu hafta sonu boyunca süreceк anma etkinliklerinin başlangıcı olur.
Creggan, St Mary's Kilisesi'nde birçok rahibin katılımıyla anma ayini düzenlenir.
Derry Journal'ın Kanlı Pazar anma eki yayımlanır.
İsimleri okundukça her bir kurbanın resmi havaya kaldırılır.
Creggan Havzası'nda on dört ağaç dikilir.
Seamus Heaney “Derry'ye Giden Yol” şiirini yayımlar.
Kanlı Pazar anma rozetleri satışa çıkarılır.
Westland Sokağı'nda, Widgery Raporu'nun ön sayfasının büyük boy bir röprodüksiyonu içinde yürüyerek sunulan sokak tiyatrosu.

Kanlı Pazar'da ölenleri betimleyen flamalar yürüyüşün başlangıcında Southway'de sergilenir.
Westland Sokağı'nda yeni yapılan Kanlı Pazar kurbanları duvar resminin açılışı.
Özgür Derry Köşesi'nde siyah bayraklar dalgalanır.
Guildhall'da Widgery Raporu'nun yayımlanışının anılması.
“Rosville'i Hatırlamak” sokak sergisi Bogside'da açılır.

18 Nisan
Eylül
Sunday Business Post gazetesi, kurbanların yakınlarıyla yapılan röportajlar ve fotoğraflardan oluşan sekiz sayfalık bir ek yayımlar.
Barış Süreci üzerine Unionist/Loyalist (Birleşme yanlısı/ Kraliyete sadık) Perspektifler tartışma forumu Bogside, Pilots Row Toplum Merkezi'nde düzenlenir.
BSJC (Kanlı Pazar Adalet Kampanyası) tarafından Kanlı Pazar kitapçığı yayımlanır.
İlk SDLP (Sosyal Demokrat ve İşçi Partisi) temsilcisi mitingde konuşma yapar.
Ölenlerin portrelerini taşıyan on dört flama Rossville Sokağı boyunca dikilir.
Özgür Derry Köşesi'nde on dört siyah bayrak dalgalanır.
BSJC (Kanlı Pazar Adalet Kampanyası) kitapçığı, Kanlı Pazar: Adli Bir Hata yayımlanır.
Britanya askerlerinin büyük boy altı resmi Derry Surları'nın Geçit Töreni Yolu bölümünden asılır.

“Saklanan Gerçekler: Kanlı Pazar 1972” sergisinin dünya turu.
“Hakikat Zamanı” anma teması olarak seçilir.
“Hakikat Zamanı: Bogside'dan Basra'ya” anma teması olarak seçilir.
“Adalete Doğru” anma teması olarak seçilir.
Özgür Derry Müzesi'nin resmi açılışı.
“İktidardan Hesap Sor” anma teması olarak seçilir.
“Hakikat ve Yalanlar” anma teması olarak seçilir.

1999

30 Ocak
27 Eylül
İki dakikalık saygı duruşu Derry halkı tarafından saat 16:00'da gerçekleştirilir.
Kanlı Pazar Merkezi Shipquay Sokağı'ndan açılır.

2000

Yürüyüş, Özgür Derry Köşesi yerine Guildhall'a doğru ilerler.
Derry Piskoposu Dr. Seamus Hegarty, SDLP (Sosyal Demokrat ve İşçi Partisi) ve Sinn Féin Meclis üyelerinin katılımıyla Kanlı Pazar Anıtı'nda dini tören düzenlenir.
Rossville Sokağı anıtına bir hatıra bahçesi eklenir.
Anma yürüyüşü geleneksel güzergâhını değiştirerek, Guildhall Meydanı, Derry kent merkezi tarafında devam eder.
Özgür Derry Köşesi'nde çevre düzenlemesi yapılır ve miting buranın etrafında toplanır.
Waterside, Workhouse Müzesi'nde, Kanlı Pazar'ın Protestanlar açısından anlamı konulu bir tartışma forumu planlanır (etkinlik iptal edilir).

2001

“Suçluyu Korumak?” anma teması olarak seçilir.

2002 (30. Yıldönümü)

24 Ocak
29 Ocak
Kanlı Pazar siyah kurdeleleri ve anma etkinlikleri programının başlangıcı.
Özgür Derry Köşesi'nde Kanlı Pazar duvar resminin açılışı.
Kanlı Pazar anıtındaki plakanın açılışı.
An Meselesi: Kanlı Pazar'ın Süregelen Mirası kitabının lansmanı.
Rossville Sokağı anıtında, Britanya ordusunun ateş açtığı anı belirtmek üzere bir dakikalık saygı duruşu.

Piskopos Daly anıtın yeniden ithafi sırasında, Kanlı Pazar'da giydiği etolü yeniden giyerek dini töreni idare eder.

1 Şubat
12 Ağustos
Derry Journal sekiz sayfalık anma eki yayımlar.
“Saklanan Gerçekler: Kanlı Pazar 1972” fotoğraf sergisi Rossville Sokağı, Pilots Row Toplum Merkezi'nde açılır.

2003

2 Şubat
Dünyanın her yerindeki katliamlar, Özgür Derry Köşesi'nde flamalar ve meşalelerle anılır.
“Dosyaları Açın” kampanyasının başlatılması (Britanya hükümetinin, Derry ve Donegal'de insanların ölümüne yol açan, devlet ve Loyalist paramiliterler arasındaki çatışmalarla ilgili bilgileri kamuya açmaya zorlanmasıyla ilgili kampanya).

2004

2005

2006

2007

27 Ocak
Özgür Derry Müzesi'nin resmi açılışı.
“İktidardan Hesap Sor” anma teması olarak seçilir.

2008

2009

31 Ocak
1 Şubat
Özgür Derry Müzesi'nde DCRA (Derry Sivil Haklar Derneği) flamasının açılışı.
“Gecikmiş Adalet Adaletsizliktir” anma teması olarak seçilir.
Dayanışma Denizi – Bayraklar Denizi: İsrail askeri saldırılarıyla mağdur olan Gazze'deki Filistinlilerle dayanışmanın ifadesi olarak 1.000 Filistin bayrağı Kanlı Pazar yürüyüşünde taşınır.
Miting William Sokağı'nda, ilk yürüyüşün Guildhall'a ulaşmasını engellemek üzere barikatın kurulduğu noktada gerçekleştirilir.